herpy

VARANER

Varanus melinus

Varanus melinus är en medelstor, gul varan från Sulaöarna i Indonesien. Vuxna djur är starkt gula, och ungarna är svarta med gula fläckar. Arten kräver ett stort terrarium med bassäng och mycket varma solplatser, lever av insekter och ryggradsdjur och är hotad i naturen, så den passar bara en erfaren hållare.

Familj: Varanidae Engelska: Banggai Island monitor Publicerad 15 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**90-130 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**300 × 120 × 150 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**26-33 °C**
Värmeplats	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**24-26 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vatten	**Vattendel** djup 80 cm
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter och ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**2-12 ägg**
Inkubation	**164-171 dagar** vid 28-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Starkt hotad (EN)**

Om arten

Varanus melinus är en varan på 90-130 cm inklusive svans. Vuxna djur har en intensivt gul grundfärg på huvud, kropp, ben och svans med ett mer eller mindre tydligt mörkt nätmönster på halsen, lemmarna och svansroten. Tungan är skär, och undersidan är utan teckningar. Svansen är hoptryckt från sidorna mot spetsen och är inte en gripsvans. Artnamnet *melinus* betyder kvittengult. Ungarna är däremot svarta med tvärgående rader av gula ögonfläckar på ryggen. Med tiden blir huvud och hals gula, och de svarta kanterna kring fläckarna blir tunnare och kan lämna ett oregelbundet nätmönster. Redan vid omkring fem månaders ålder har ungarna gula huvuden och halsar.

Nos-kloaklängden är hos vuxna djur omkring 40-51 cm. Honor blir omkring 95 cm totalt (40 cm nos-kloak och 55 cm svans), och hanar blir större, upp till omkring 128 cm.

Arten beskrevs 1997 av Wolfgang Böhme och Thomas Ziegler utifrån djur i djurhandeln. Den tillhör den grupp av varaner som omfattar *V. indicus*, och kan förväxlas med *V. indicus*, *V. jobiensis* och *V. doreanus*. *V. melinus* skiljer sig genom den gula grundfärgen, den enfärgat skära tungan, bristen på blå eller turkos färg på svansen och ett lågt antal fjäll runt kroppens mitt. Arten är känd i djurhandeln och har fångats i stort antal, se avsnittet om hälsa.

Det är en art för den erfarna hållaren. Vuxna djur behöver ett stort terrarium eller ett litet rum med bassäng, de äter djur i musstorlek varje vecka, och djuren kan leva mer än åtta år i fångenskap. Den övre gränsen på 15 år i rutan är en uppskattning utifrån besläktade varaner av samma storlek. Erfarenheten av arten är begränsad, och könsbestämning och könsmognad är inte kända. Räkna med många års kostnader för plats, foder och el och med tid för daglig skötsel, och med att vuxna djur ofta inte kan hållas tillsammans.

Utbredning och livsmiljö

Varanus melinus finns bara i Indonesien, på Sulaöarna på Moluckerna öster om Sulawesi. Säkra fynd från naturen är kända från öarna Mangole och Taliabu. Andra öar i området, bland andra Sanana, Banggai och Bowokan, har nämnts som möjliga livsmiljöer, men är inte bekräftade genom fältarbete.

Den första beskrivningen angav ön Obi som livsmiljö, eftersom de första djuren kom via handeln. Det rättades senare, och fältarbete har bekräftat att arten inte finns på Obi. Fynd från Obi på utbredningskartor är därför fel. Utbredningen är liten, och vissa databaser anger fortfarande Obi tillsammans med Sulaöarna.

> **Naturlig utbredning:** Indonesien.

LIVSMILJÖ

Arten lever i tropisk låglandsskog. Den finns i inre skogar på Taliabu med många dipterokarper, men föredrar troligen öppnare terräng bort från mangrovebältet framför själva kustskogen. Levnadssättet i naturen är bara dåligt känt.

Kosten i naturen består av insekter, groddjur och fågelägg. Klimatet är tropiskt och fuktigt med små temperatursvängningar året runt. Det är detta man ska efterlikna: varma dagar, bara ett litet nattfall och hög luftfuktighet.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett enskilt vuxet djur behöver minst 300 × 120 × 150 cm (längd × bredd × höjd), och större är bättre. Ett par behöver omkring 400 × 100 × 150 cm, som kan delas i två lika stora halvor så att djuren kan skiljas åt. Vattendelen kan vara allt från ett kar på 70 liter till en bassäng på 120 cm i diameter och 80 cm djup. Mått som bara är tillräckligt stora för ungar räcker inte för ett fullvuxet djur. Det praktiska valet är därför ett hembyggt terrarium, till exempel av laminerat trä, eller ett helt rum.

Nykläckta ungar kan bo i 60 × 100 × 75 cm och ska som halvåriga flyttas till omkring 165 × 140 × 120 cm. Unga djur kan också bo ett och ett i glasterrarier på 100 × 50 × 60 cm och senare två eller tre tillsammans i 150 × 90 × 80 cm. Ungarna växer snabbt och ska flyttas upp i god tid.

Använd grov furubark som botten, i stora anläggningar ovanpå ett lager grus. Inred med många gömställen av korkrör och korkbark, kraftiga grenar och klättringsbara väggar av grovt stenmaterial med upphöjda viloplatser, och växter som Ficus och Pandanus. En ihålig trädstam eller trälåda för vila och äggläggning hör till. Bassängen ska vara tillräckligt stor för att djuret ska kunna simma och dyka, och den ska vara lätt att tömma och rengöra. Terrariet ska ha säkra luckor, och värmelamporna ska vara avskärmade, så att djuret inte kan bränna sig.

TEMPERATUR

Bakgrundstemperaturen i terrariet är 26-33 °C på dagen, och solplatsen under värmelamporna ska nå 40-45 °C mätt som yttemperatur med en IR-termometer. Använd flera lampor, så att det uppstår en stor temperaturgradient från den varmaste platsen till ett svalare hörn. Räkna med två värmelampor på 160 W per 200 × 100 × 150 cm terrarium, och i stora anläggningar en HQI-lampa på 400 W och flera lampor på 160 W.

Vattnet ska hålla minst 27 °C. Natttemperaturen är inte känd; en liten sänkning till omkring 24-26 °C passar en tropisk låglandsart. Mät med termometrar både vid solplatsen, i bakgrunden och nära botten.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara hög, omkring 60-80 % som hos besläktade arter i den grupp som omfattar *V. indicus*. Spraya ungarna dagligen med regnvatten; bassängen bidrar också till fukten. Se till att ventilationen är god och byt vattnet regelbundet. Äggen har andra krav, se under avel.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och solar sig mycket. Ge UVB från lysrör eller värmelampor med UVB, så att djuret kan välja sin dos (Ferguson-zon 3). T5-rör på 80 W och värmelampor på 160 W som också ger UVB passar, i stora terrarier kompletterade med lampor på 300-400 W. UVB-utrustning ska bytas enligt tillverkarens uppgifter, eftersom UVB avtar före ljuset.

Ha ljuset tänt omkring 12 timmar och släckt 12 timmar. Det ska finnas skugga och gömställen, och solplatserna placeras så att djuret kan klättra upp i värmen. Värmekällorna ska vara avskärmade med galler, så att djuret inte kan bränna sig.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Arten är köttätare. Vuxna djur får ryggradsdjur (möss, fisk eller kycklingkött) en gång i veckan och däremellan insekter, särskilt gräshoppor och syrsor. Insekter, daggmaskar och vaxmottslarver två gånger i veckan och högst en gång i veckan ryggradsdjur (möss, små råttor och någon gång kycklingar eller fisk) fungerar också. Hackat oxhjärta blandat med ägg och pudrat med kalk kan ges som tillskott. Rikliga mängder ryggradsdjur gör djuren feta, så håll ryggradsdjuren till högst en gång i veckan och låt insekter fylla resten.

Erbjud nykläckta ungar syrsor efter fyra till fem dagar; de tar dem ofta först efter den tionde dagen. Ett par veckor senare tillkommer små nyfödda möss. Därefter får de syrsor och gräshoppor varannan dag och då och då en mus. Ungarna är glupska, så utfodra dem med pincett så att alla får lika mycket; vissa växer ändå snabbare än andra. Pudra insekterna med kalk.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Vuxna djur av den här storleken har tänder och klor som kan ge djupa sår, och svansen är hoptryckt och kan användas för att slå. Hur kraftiga bett och svansslag är hos just den här arten är inte dokumenterat. Gå lugnt och förutsägbart fram till djuret, grip inte efter det, och använd långa handskar när det ska flyttas. Tämjning tar tid. Tvätta händerna efter beröring av djur, terrarium och vatten, eftersom kräldjur kan bära på salmonella.

Två eller tre unga djur kan hållas tillsammans utan konflikter, men bland vuxna blir det största djuret dominant och aggressivt mot de mindre, och bettskadorna kan vara dödliga inom några dagar. Håll därför vuxna djur var för sig. Ett par kan bara hållas tillsammans om djuren prövas och följs noga, och i ett terrarium som kan delas i två. Vuxna hanar kan vara aggressiva.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Ålder för könsmognad och säker könsbestämning är inte kända för arten. Första kullen kan komma så sent som vid omkring sju års ålder, men det är inte nödvändigtvis den nedre gränsen. Avelsdjur bör vara fullvuxna och i god kondition.

PARNING

Parningar är inte knutna till någon särskild årstid och har setts hela året, på marken, på korkrör och direkt under solplatsen. Att sätta in hanen hos honan utlöser parningen, och hanen flyttas ut igen efter omkring två veckor. Dräktighet syns mest på en stigande, glupsk aptit och bara lite på kroppens omfång.

Pröva alltid om djuren kan hållas tillsammans, och följ dem noga. Para helst obesläktade djur: ägg med sammanvuxna tvillingar och foster med missbildad skalle förekommer, och orsaken är inte klarlagd.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Kullarna består av 2-12 ägg, och det går omkring 3-8 månader mellan kullarna. Ställ en äggläggningslåda i terrariet. En ihålig trädstam på 80 × 50 × 25 cm, halvt fylld med torv, löv och ett lager sphagnum, passar bra. Äggen är omkring 5-6 cm långa och 3-4 cm breda.

Flytta äggen direkt efter läggning, så att honan inte skadar dem. Vissa ägg är obefruktade eller utvecklas inte, så räkna med förluster.

INKUBATION

Äggen läggs ovanpå underlaget i plastlådor halvt fyllda med vermikulit och sand i förhållandet 2:1 och vänds inte. Lådans öppning täcks med plastfolie för att hålla luften mättad och hålla flugor och kackerlackor ute, och folien tas av minst en gång i veckan för att vädra.

Vid 29 °C kläcks äggen efter 164-166 dagar, och vid 28,5 °C efter 168-171 dagar. Ägg som får en bestående buckla kan innehålla ett dött foster. Ägg utan utveckling kan tas bort efter några dagar.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Vid kläckningen är ungarna omkring 21-28 cm långa och väger 21-35 g, och de är svarta med gula fläckar. Håll dem i glasterrarier med grenar, kork- och bamburör, växter, vattenskål och furubark, och spraya dagligen med regnvatten. Temperaturen ska vara 26-32 °C med upp till 40 °C under solplatserna och UVB från rör och värmelampor.

De tar syrsor efter ca tio dagar och senare små nyfödda möss. Efter 5,5 månader mäter de omkring 37-40 cm och väger 41-55 g, och färgerna börjar skifta.

Hälsa och vanliga misstag

Djuren i handeln är ofta vildfångade. Arten har fångats hårt, och vildfångade djur kan ha parasiter och vara stressade och avmagrade vid ankomsten. Det finns också uppfödda djur, men utbudet är litet. Håll nya djur i karantän och låt en veterinär med erfarenhet av kräldjur ta ett träckprov.

Typiska problem hos hållna djur är:

- Infektioner som bakteriell blodförgiftning, lunginflammation och hudsjukdomar samt stora cystor i bukhålan.
- Bettskador mellan djur som hålls tillsammans. Skilj dem åt vid första tecken på oro.
- Fetma, när ryggradsdjur är huvudföda. Håll igen med möss och råttor och ge insekter pudrade med kalk.
- För låg värme eller för lite UVB, som ger dålig aptit och försvagar skelettet.
- Missbildningar och döda foster i äggen, när föräldrarna är nära släkt.

Huden ömsas i små stycken och enstaka fjäll utan en tydlig ömsningscykel. Ett friskt djur är uppmärksamt och aktivt på dagen och har en fyllig svans. Sök veterinär om djuret går ner i vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slött. Tänk på handhygienen: kräldjur kan bära på salmonella.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.